

La capseta i la tolerància

En Boaz, com a bon jueu, té una capseta col·locada a la dreta de la porta d'entrada de casa seva. Els jueus anomenen aquesta capseta *mezuzah* i a dins hi ha un pergami amb uns versets del *Deuteronomi*. Darrerament en Boaz està trist. El propietari del seu apartament barceloní li ha demanat que retiri la capseta. Encara que va acordar-ne verbalment la col·locació després de signar el contracte, el propietari ha canviat de parer i ara no la vol. "No és pas cap discriminació", rebla el propietari. El darrer cop que a Nova York un propietari va demanar a un jueu de treure la capseta, l'afer va acabar al *New York Times*. En Boaz ho sap bé.

Encara avui, ser minoria religiosa a Catalunya és difícil. No hi ha ni comprensió del fet religiós, ni una autèntica tolerància de la pluralitat de confessions. Segles de catolicisme triomfant i únic poden haver aportat, a parer de l'Església, veritat doctrinal i grandesa de fe a la nació. Amb tot, el que Catalunya i Espanya han acabat tenint és un empobriment absolut i un aïllament de les grans transformacions d'Occident i el dinamisme intel·lectual de pensar la religió. Fins i tot els proclamats ateus, agnòstics, anticlericals i indiferents acaben observant la religió amb ulls catòlics i no poden assumir que una denominació religiosa s'organitzi de manera diferent al catolicisme. Tot acaba sent catolicisme, ja sigui d'ateus en general, ja sigui de creients.

No deixa de ser sorprenent que el catolicisme impregni fins i tot el radicalisme i el progressisme catalans actuals. Tal volta és un derivat o una herència d'aquella fórmula tan prò-

pia del anys 60: "Marxistes a l'Església, catòlics al partit (comunista)". O tot plegat és una expressió de vella incomprensió comunista de l'opi del poble. Tanmateix, la història ens ensenya que el progressisme i el radicalisme catalans no han estat aliats al fet religiós en el passat.

El cas més paradigmàtic –i desconegut– és el d'Isabel Vilà. Francesc Ferrer i Gironès en va fer la biografia. Vilà és recordada com la primera sindicalista catalana. La seva figura torna a ser popular gràcies al musical *IsaVel*, d'Antoni Strubell i Kim Planella. Isabel Vilà va ser una activa dissident i radical que durant el Sexenni Democràtic es va lliurar primer a la causa dels republicans federals i, més endavant, a la causa internacionalista de la federació espanyola de l'Associació Internacional de Treballadors, molt influïda pel corrent anarcosindicalista. Vilà, obrera en la indústria surotapera, va ser el pilar

BORJA VILALLONGA

HISTORIADOR, ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES

A Espanya i a Catalunya tot acaba sent catolicisme, ja sigui d'ateus o de creients

d'aleshores la dissidència i radicalitat de Vilà van començar a expressar-se de manera religiosa. En un primer moment va abraçar l'espiritisme, molt popular en ambients radicals i lliurepensadors catalans de finals del segle XIX. L'espiritisme del segle XIX havia començat a caminar de la mà del francès Allan Kardec i havia atret grans escriptors com Hugo i Flammarion. L'espiritisme no nega, ni de bon tros, l'existència de Déu, creu en la presència d'esperits al món, en la reencarnació, i Jesús té un paper preminent en els preceptes bàsics d'aquesta

confessió. I, malgrat tot aquest entramat de fe espiritista, anticlericals, progressistes, lliurepensadors i dissidents catalans dels temps finiseculars van mostrar-hi molt d'interès i van formar cercles espiritistes, com el d'Isabel Vilà.

Però la dissidència de Vilà no es va deturar aquí i en els seus darrers anys de vida es va convertir al cristianisme evangèlic baptista, que al decenni de 1890 s'havia estat organitzant a Sabadell a partir dels primers missioners. Els baptistes eren part de la reforma protestant radical que s'havia originat a l'Europa continental, però que s'havia recreat amb força a l'Anglaterra del segle XVII a partir de calvinistes que rebutjaven el baptisme d'infants i només batejaven adults creients. Així, la nota biogràfica en la mort d'Isabel Vilà que aparegué publicada el 8 de gener de 1897 era signada per Antic Brullet, un dels primers pastors baptistes catalans. Amb la vida d'Isabel Vilà es palesa que el fet religiós plural, radical i dissident tenia un rol rellevant en aquella Catalunya i aquella Espanya de monolític i intransigent catolicisme.

Persones com Isabel Vilà i el seu esperit dissident són els que serveixen per fer créixer una societat en pluralitat i tolerància i que hi hagi autèntic esperit democràtic. És el que permetria que la capseta d'en Boaz pogués continuar a la porta de casa seva sense coaccions ni amenaces. El monolitisme religiós i el seu equivalent ateu o antireligiós no aporten gaire res. Què ha passat perquè el progressisme i el radicalisme catalans s'hagin empobrit d'aquesta manera i serveixin avui tan poc a la tolerància religiosa i, en definitiva, a la llibertat?

SHARON YANAI / GETTY

CARTES I MISSATGES

Iñaki, ni un pam de net

Des que han tornat a Europa, als ducs de Palma ja no els resulta tan fàcil apai-vagar el soroll mediàtic. Ja ho deia la meua àvia: no hi ha un pam de net. Les xifres que es remenen fan molt més que patxoca. En un entorn on gairebé tot està desgavellat, els diners defraudats anirien de conya. En moments en què la paraula *retallada* està a l'ordre del dia, això sembla la selva del camp qui pugui.

Certament, hem de considerar la presumpció d'innocència. Sobretot per allò de *in dubio pro reo*. Però agafem un altre adagi prou eloqüent: "La dona del Cèsar, a part de ser honrada, ho ha de semblar". Si hi ha algú que hauria de donar exemple de rigor i transparència, aquest algú són les classes dirigents. A tots els nivells.

De moment, potser el sidral haurà servit perquè l'opacitat absoluta en els comptes de la monarquia passi a millor vida.

Certament, fa cara de bon minyó. Sembla que no hagi trencat mai cap plat.

Caldrà esperar que la judicatura faci una feina ben feta. Encara que només sigui per calcar un eslògan convergent: "La feina ben feta no té fronteres. La mal feta no té futur".

JOSEP BALLBÈ I URRIT
TERRASSA

Els valors de Rafael Patxot

El 8 de gener del 1964 el científic i mecenes català Rafael Patxot i Jubert (1872-1964) va morir exiliat a Suïssa. Les circumstàncies de la vida el van allunyar de la seva vocació i el van empenyer a encapçalar i finançar tota mena de recerques culturals (especialment l'Estudi de la Masia Catalana i l'Obra del Cançoner Popular Català) i entitats socials (com l'Institut d'Estudis Catalans o el Centre Excursionista de Catalunya).

Aquest empordanès va sentir un interès especial per l'astronomia i la meteorologia i gràcies a ell es va publicar el primer *Atlas internacional dels núvols*. Va gestionar amb generositat i rigor un patrimoni immens que va invertir en

les persones d'aquest país. A més, va saber envoltar-se de col·laboradors extraordinaris. La Guerra Civil Espanyola va provocar la seva fugida i la dictadura franquista el va convertir en un exiliat perpetu.

Aquell home que va morir avui fa cinquanta anys és un exemple d'independència, coneixement, rigor, generositat, treball en equip i compromís amb Catalunya. Tant de bo que l'any 2014 serveixi per rescatar de l'oblit la seva figura i per refermar tots aquests valors que en Patxot va predicar amb l'exemple.

XAVIER CIURANS I VINYETA
SANTA EULÀLIA DE RONÇANA

El cinema en català

Quan anem al cinema amb les nostres tres filles apostem per veure les pel·lícules en català. Ara entenem perfectament per què les enquestes sempre diuen que les pel·lícules en català no tenen audiència. A les sales de cinema del centre comercial on vam anar hi ha en cartellera la pel·lícula *Frozen*, i les nenes ens van demanar d'anar a veure-la.

En anar a buscar les entrades per l'endemà, diumenge, ens vam trobar que per veure-la en castellà hi havia 1.489 localitats (sumant les localitats de les sales i les sessions). En català només fan 2 sessions en una sala de 27 localitats. I això sense comptar les sessions de 3D, que també són en castellà.

Tots els infants dominen les dues llengües, ¿per què aquesta diferència? Visca la igualtat! Visca la immersió lingüística! Potser si provessin de fer més sessions en català les sales també s'omplirien, i així pujaria l'audiència que diuen les enquestes.

Seria una manera lúdica d'aprendre la llengua catalana, i una manera de no deixar aquesta tasca només a les escoles i al Club Super3.

PERE TUSET I MARIA DEL MAR FERNÁNDEZ
PALLEJÀ

Les cartes enviades pels lectors han de tenir un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

[@diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) [facebook.com/diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) [@cartes@ara.cat](mailto:cartes@ara.cat) Carrer Diputació, 119, 08015, Barcelona Fe d'errades: opinio@ara.cat

